

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 19.

V Ljubljani, v soboto 11. maja 1901.

Letnik VI.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — **Naročnina** je za vse leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamaolije** in **oznanila** se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15**. Uradne ure od ure 3—6 pop. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Steber liberalstva.

Kakršen je dr. Tavčar po svojem značaju, prav tak je bil njegov prvi govor v državnem zboru. Vsled strasti je dr. Tavčar obnemogel za vsak polet in vsako višjo idejo, vse njegovo delovanje preseva jedino le misel, kako bi podiral, kar gradi katoliška stranka, in da bi dosegel ta svoj smoter, je žrtvoval verski in narodni čut. S srdom na žilavega prvoboritelja katoliških Slovencev, napolnjen je šel na Dunaj, a ta srd se mu je spremenil v besnost, ko so ga tovariši zaradi veri sovražnih načel pahnili iz kluba in obsodili njegovo duševno dete „Slov. Narod“. Ker je mislil, da je tega vzrok dr. Šusteršič, sklenil je osveto. Posegel je pa pri tem maščevanju jako nizko, tako da bodo še njegovi otroci pomnili madež izdajstva. Ko je dr. Tavčar imel prvi svoj govor in razgrinjal slovenske nečedne polemike perilo po državni zbornici, ploskali so in krohotali se Wolfijanci, najbolj zakleti sovražniki naše vere in narodnosti. Tavčar jih je v govoru prosil pomoči zoper svojega slovenskega rojaka, katero je, to se ume, tudi dobil. Tako je Tavčar s prvim svojim govorom omadeževal slovenski ugled pred svetom in onečedil nov list že itak žalostne slovenske zgodovine. Za narod bolj sramotnega nastopa še ni imel noben poslanec, odkar obstoja državni zbor, kakor prvak napredne stranke, ki ni odprl ust za napredek mesta, katero zastopa, pač pa je govoril celo uro, da bi oblatil katoliško-narodno stranko. Plantan je zato izstopil za svojim mojstrom iz kluba, da je dobil prosto roko, posnemati mojstra v nečednem delu: razkrivati nesrečni kranjski prepir pred Židi in Wolfijanci.

Poleg maščevalnosti je dr. Tavčar pokazal v prvem govoru še jedno stran svojega srca:

nagnjenje k intrigam. Ker se boji, da bi se oba slovenska kluba sedaj, ko je on vržen pod kap, ne spojila v plodonosno delovanje za blagor domovine, zdelo se mu je potrebno, da je v govoru pohujskal in podkupil Spinčiča in Robiča. Na vsak način je hotel doseči ta postranski namen in tedaj je navajal stvari, ki s predmetom niso bile nič v zvezi; razpredel je obširno polemiko zoper „Slovenca“ v brambo omenjenih mož. Še bolj originalno je pa to, da je imel predrznost, podtikati vse, kar piše „Slovenec“, dr. Šusteršiču, samega sebe pa delati za pisarje „Slov. Naroda“ popolnoma nedolžnega, češ, da nikakor ni „Narodov“ šefredakter. In vendar ima dr. Tavčar ves vpliv pri „Narodu“ in po cele ure presedi on in piše, kadar je doma, v uredniški sobi „Narodne tiskarne“, česar o Šusteršiču glede „Slovenca“ nihče ne more reči. Mi ne trdimo, da bi ta ali oni ne smel pisati v liste, samo ta hinavščina se nam po pravici stoji na prvem stebri liberalstva.

Ob času, ko se nam poroča s Štajarskega in Koroškega, da nemški „Schulverein“ snuje šolo za šolo v slovenskih krajih, je tem ostreje obsojati počenjanje slovenskih liberalcev.

Izvirni dopisi.

Iz Kranja, 8. maja. (Pogled na mestne volitve.) Kdor hoče vedeti, kaj sta liberalna svoboda in napredek, ta naj bi bil prišel pogledat v Kranj minoli teden, ko so se vršile mestne volitve. V toliki meri se terorizma in sleparstva ne poslužuje nikjer nobena, niti najbolj propadla stranka, kakor se je poslužila teh nečednih sredstev pri volitvah tukajšnja liberalna stranka. Že volilni zapisnik je bil tak, da

je vrgel luč na modrost in pravičnost njegovih sestavljalcev. Okrajno glavarstvo ga je sicer nekoliko popravilo, a niti desetine kozlov ni potrebelo iz njega.

Sicer bi pa nič ne bilo pomagalo, izgnati Pirčeve kozle, ko je župan Šavnik dovolil, da so se v vrnjeni zapisnik neposredno pred volitvami vrinili še novi kozli. Tako je popolnoma nepostavno bil dejanj K. Bleiweis iz tretjega v drugi volilni razred. Prav tega glasu so liberalci nujno potrebovali, ker se jim je zdelo, da iz Solnograda naročeni volilec ne bode zadoščeval. Župan Šavnik se tej nepostavnosti ni nič ustavljal. Zato so pa tudi volitve v drugem razredu bile nepostavne, kajti šlo se je za en sam glas. Obžalujemo, da sicer žilava in jako čvrsta opozicija volitev ni ovrgla. No, že pride plačilni dan tudi za stranko, ki se je s takimi sredstvi nekoliko še podaljšala življenje.

Volilni zapisnik je moral biti nalašč napako sestavljen. Volilci iz Naklega so bili zapisani na Pivki, Pivčani pa v Naklem in tako modra volilna komisija ni pustila nobenega teh voliti. Liberalci, ki so imeli v komisiji veliko večino so kar glasovali in so dobili v tretjem razredu 38 pooblastil opozicije. In kakšna je bila pred volitvami agitacija! Majdič, Pirc, Sajovic in Rakovic so se podili za liberalne kandidate od hiše do hiše. Niti mežnarjem in tercialkam s svojimi obiski niso prizanesli. Po Kranju je agitiral tudi liberalni strup iz Čirčič. Veliki jez je izgubil nekoliko „vode“. Nekdo je dobil „sauerbrunarco šnopsa“, drug, ki se je zdel Pircu, da je „fest fant“ dva gl., tretji je poslal nazaj pet gl., ker ni hotel biti Judež, četrtemu je poštna liberalna stranka obljubila odpisati kar 30 gl. brez bolezn. Takih anekdot se pripoveduje po

Pohabljenec.

Prestavil Zagoričan.

V veliki delarni ogromne tovarne za stroje je še precej temno. Kladiwa mirujejo in oguji se še ne žarijo v pečeh. Ura je komaj šest zjutraj. Naenkrat pa se zasliši rezek pisk. Delarna se začne polniti z delavci. Brž zanetijo ognje po pečeh, katerih je morda v vsem prostoru kakih dvajset. Isto napravijo tudi v veliki topilni peči. Kmalu gori v njej kakor v peklju. Poleg pa ležijo neredno po tleh skladi starega železja, oviti z močno žico.

Ko se peč dobro razgreje, pristopi nekaj mož, ki primejo s svojimi mišičastimi rokami velikanske klešče, katere so s trdno verigo pritrdjene na stropu. S temi kleščami zagrabi po vezek železja, potisnejo ga v peč in čakajo, da se razbeli. Med tem se tudi delavci pri drugih pečeh urno gibljejo, belijo železo, polagajo ga na nakovalo, drugi pa udarjajo po njem s težkimi kladvi.

Kmalu postane tudi povezek železja v topilni peči bel. Dva delavca primeta velike klešče, potegneta žareči kos iz peči ter ga položita na nakovalo pod parno kladiwo. Zdaj zagrabi drug delavec nekaj vzvod in zavpije: „Pozor!“ Kladiwo se vzdigne malo, gugajoč se v zraku, toda še ne vdari. „Proč!“ se zopet zasliši glas moža pri vzhodu in kladiwo prileti z velikansko silo na razbeljeno železje. Na tisoče isker švigne po zraku, poslopje se strese in zemlja se zamaje

vsled strašnega udarca. In kladiwo udari zopet in zopet. Žareča gruda se vali semintja po nakovalu, toda delavca stojita nepremično sredi ognjenega dežja pri verigi ter obračata in prekladata razbeljeno maso. Kladiwo povzroča tak ropot in hrušč, da ni mogoče čuti niti najmočnejšega človeškega glasu.

Tukaj se nudi lepa prilika opazovati, kako je človek ukrotil naravne moči. Vse mu mora služiti, vse mu mora biti v pomoč, zlasti takrat, ko se gre za dobiček in dividende; kajti dobiček je povsod prva in zadnja stvar. Da bi se delavcu olajšalo delo, na to ne misli nihče, ampak stroji delajo le za onega, ki je njihov lastnik, za podjetnika, ali bolje rečeno, za kapitalista. Delavec, ki stoji pri stroju, ni nič drugega nego nekaka pritiklina, nekak del stroja — drugega nič.

Kolišarjev Jakob je prišel že v mladih letih kot izučeni kotlarski kovač v tovarno za stroje. Postavili so ga k nakovalu, da bi ondi vihtil svoje kladiwo. Drug delavec mu je podajal razbeljenega železa, Jakob je pa vstrajno udrihal po kovini, da mu je pot lil raz zamazano, vsled obilega premogovega prahu začrnelo lice. Tako je šlo dan na dan. Za svoje delo je dobival po osemdeset krajcarjev. Kdo je bil srečnejši, kdo zadovoljnejši kakor naš Jakob. Z osemnajstimi leti tako „lep“ denar služiti, to je že nekaj!

Leta so mu hitro minevala. Jakob pa je zmirom pridno delal v kovačnici. Zaslužek so mu počasi zvišali, tako, da je slednjič dobival

celo po en goldinar na dan. Od zore do mraka je ime v rokah svoje orodje, za drugo pa se ni brigal mnogo. Dan je minil za dnem, leto za letom in tako je postal star trideset let, da še sam ni vedel, kako in kedaj.

Kladiwo je prav koristno orodje, — če je dobro nasajeno in če ne pade kam drugam kakor je namenjeno. Kaj pa, če se sname, ali če se držalo zlomi? No, potem prileti v steno ali pa pade morda na kakšnega delavca — kaj drugega ne stori nič hudega. Tudi Kolišar se je prepričal, da je res tako. Ko je nekoč ravno nekoliko počival v kotu kovačnice, zlomi se njegovemu tovarišu ročaj, kladiwo zleti nazaj — in pade z vso silo Kolišarju na nogo.

„Da, da, hudobija se sama kaznuje“, — tako je začel razsajati gospodar, ki se je slučajno mudil pri svojih delavcih. „Ali nisi mogel biti na svojem mestu? Ali moraš vedno počivati? Zdaj si pa dobil, kar si izkal. Mari bi bil delal, pa bi se ti ne bilo nič zgodilo.“

Te dobrotne besede seveda Kolišarju niso zmanjšale bolečin in mu tudi niso ozdravile noge. Kladiwo mu je strlo nekaj kostij pod kolonom. Moral se je odpraviti v bolnico. Še-le po nekoliko mesecih je prišel ven. Nogo so mu sicer ozdravili, ali ne popolnoma. Od tega časa mu je bila ukrivljena in tuintam je še vedno čutil bolečine.

Prišedši iz bolnice ni vedel, kaj naj počne. Šel je slednjič vendar v tovarno, kjer je delal poprej, da bi ga zopet vsprejeli. Še-le po dolgem

mestu na kupe. Pircu je Fok pri Golarju kosmato vest nekoliko premikastil.

Ali smo se smejali juristu, ko je bil farbo izgubil! Z moko opitani zajci, ki so se bili ob volitvah poskrili, so zopet prišli na dan. Žal jim je, da so se dali, pa je prepozno. Najhujši terorist je bil advokat dr. Štampihar. Več je govoril zadnji mesec, kakor prej sedem let. Svojo hišo bi bil kmalu izpraznil. Strankam, ki niso hotele voliti liberalno, je osorno kazal vrata. Ta doktor je dolgo časa nekje v Ljubljani zobal „fižol“ brezplačno, zato bi zdaj lahko malo več usmiljenja imel z ljudmi, da bi jih ne spravljal ob kruh. Sploh se liberalna stranka po teh volitvah ni prav nič prikupila meščanom, ki še cenijo čast in poštenje.

Iz Kranja, Volitve v naši mestni občini so za enkrat končane. Zmagali so nasprotniki z bornimi 42 glasovi večine. Vender pa o teh volitvah še ni izrečena zadnja beseda, ker se je zoper nje vložil protest zaradi nepravilnega postopanja županstva pri sestavljanju volilnega imenika. Njih zmaga je prav klaverna, ker so v drugem razredu spravili z največjim naporom samo deset volilcev na volišče, a še od teh je bil jeden nepostavno vpisan, zaradi katerega se bodo tudi volitve ovrgle. Kakšna pa so bila sredstva, ki so jim pomogla do te „sijajne“ zmage? Naši nasprotniki ne pridejo nikdar v zadrego s sredstvi, da dosežejo svoj namen. Ker so bila že vsa prejšnja sredstva obrabljena in ni vse barvanje nič več pomagalo, posegli so po novi rešilni bilki.

Glavni agitator te stranke je iz hiše, ki ima starodaven privilegij, delati obliže in mazila za vsako bolezen. Ali ker se vsaka reč preživi in ta moderni svet kar nič več ne vrjame „korenčkovim žavbam in flaštom“, morala se je ta stara zaloga drugam porabiti. Pri volitvah je bil za to ugoden čas. Sedaj ga niso dobili bolniki ampak le ta „fest fantje“ pa tudi ne samo na oči, ampak kar več velja: na dlan! Učinek je bil različen. Kdor je bil za tak „flašter“ bolj občutljiv, šel je z njimi čez drn in strn, drugi so pobrali kopita, ter pobegli iz volilnega okrožja. Bili so pa tudi taki, ki so se z gnjevom in zaničevanjem branili teh obližev, vedoč da taka stranka ne more imeti trdnih tal, ki se poslužuje takih mazil.

Celotni utis je bil pač ta, da liberalni stranki še celo „krščanski“ župan ni toliko pomagal k zmagi, kakor ti obliži. Zares sijajna zmaga — le škoda, da ne bo držala!

Iz Idrije, (Realka.) „Jednakopravnost“ je že v dveh številkah priobčila članek z napisom „Realka v Idriji“. Kakor je vsaka številka

„Jednakopravnosti“ zelo suha in prazna, tako sta tudi ta dva članka jako vodena. Pisec sicer mnogo govori o srednjih šolah sploh, a se tega, kar bi naše davkoplačevalce najbolj zanimalo zvedeti, jako previdno ogiblje, ker gotovo sluti, da ni prav varno povedati resnice, da ni prav varno priznati, kako veliko breme bodo naložili liberalni mestni očetje davkoplačevalcem na ramo. Pa upajmo, da bodo že tudi to povedali. Ako bi nam koj vse razložili, potem bi pa drugič ne imeli kaj pisati in „Jednakopravnost“ bi morala ponehati. Torej le potrpiamo. Zanimivo pa se vender bere drugi članek tam, kjer se pripoveduje, koliko si je prizadevalo mesto Kranj, da je dobilo zopet svojo srednjo šolo, svojo gimnazijo. In uprav s to primero je dokazal pisec omenjenega članka, kako nepremišljeno je ravnal občinski zastop, ko je začel svoje ponesrečeno delovanje glede idrijske realke.

Torej Idrija naj se primerja s Kranjem! Vidi se vam, mestni očetje, da ne znate delovati za ljudski blagor, da se niste učili gospodariti s tujim denarjem in, da ne veste, kako je varovati uboge davkoplačevalce. Kakor ljubljanski Hribar, prav tako delajo pri nas. Le vse „nobel“, saj ne gre iz županovega žepa! Pa pustimo to, ter pogledajmo le v koliko se da primerjati Kranj z Idrijo.

Pisec pravi, da je Kranj imovito mesto. On mora že vedeti, ker sicer bi tega ne bil zapisal. Nikakor pa tega ne moremo reči o Idriji. Idrija je ubogo rudarsko mesto, kjer je večina davkoplačevalcev rudarjev, ki imajo majhne uborne bajtice in še tiste največkrat precej zadolžene. V resnici imovitih meščanov je v Idriji zelo malo. Torej v tem oziru se Idrija s Kranjem nikakor ne more primerjati. Da se pa veliko nasprotje med Kranjem in Idrijo še bolj pokaže, pogledajmo še kako je deloval občinski zastop Kranja in kako deluje občinski zastop uboge Idrije.

Kranj ni hotel na lastne stroške ustanoviti gimnazije, ker je vedel, da je v prvi vrsti država poklicana v to, da ustanavlja srednje šole. Seveda česar ni hotel storiti Kranj, to naj stori uboga Idrija. Ali ne vidite, davkoplačevalci, kako gospodarijo vaši zastopniki z vašim denarjem? Dr. Šusteršič je že vse napeljal, da bi država napravila v Idriji nižjo gimnazijo, kar bi vas nič ne bilo stalo; toda liberalna skrb za vas je bila tako velika, da vam te dobrote niso privoščili. Modri občinski očetje so se za vaš denar napravili na Dunaj, da so tam vprašali, ali bi jim dovolili, da si napravijo realko, za katero bodete že vi šteli potrebne tisočake. Kranjci so se res na vso moč trudili, da so do-

bili gimnazijo; a nikoli jim ni prišlo na misel, da bi jo ustanovili na lastne stroške. V tem oziru je naš mestni zastop napravil tako bedarijo, da večje ni mogel napraviti.

Kranjsko mesto je res zgradilo na lastne stroške gimnazijsko poslopje ter prevzelo v lastno skrb kurjavo; toda že sama kurjava mestu tako preseda, da se na vso moč trudi, da bi država tudi to prevzela. Mesto Kranj si ne upa zmagovati teh primeroma malih stroškov, med tem, ko hoče Idrija tako ogromne stroške si nakopati na glavo.

Kranj je res žrtvoval nekaj tisočakov za svojo srednjo šolo; a žrtvoval jih je za tak zavod, ki bode imel vedno dovolj domačih in tujih učencev. Naša Idrija pa naj na lastne stroške vzdržuje realko, katera nikoli ne bo imela dovolj dijakov. Prepričani smo, da niti vsi idrijski dijaki ne bodo pohajali realke, temveč mnogi bodo kakor prej, tako tudi slej obiskovali gimnazijo v Ljubljani ali pa v Kranju; naravnost nespametno pa je misliti, da bodo to šolo obiskovali dijaki iz okolice.

Ali bo torej Idričanom s tem kaj pomagano? Rudar-hišnik bode moral plačevati za sina-gimnazijca v Ljubljani ali v Kranju, tu pa bode moral plačevati visoke občinske doklade za neumestno realko. Sicer liberalci slepe ljudstvo s tem, da bode erar plačeval 90% vseh naklad, ker plačuje največ davka. Toda čuli smo pa tudi že od preprostih rudarjev modre besede, da ako erar plača že 90%, plača naj torej še ostalih 10%, in ustanovi naj nam državno gimnazijo, katero edino potrebujemo.

Sicer pa naj modri občinski možje nikari ne mislijo, da so ljudje tako neumni, da ne znajo nič presoditi. Rudarji-hišniki prav dobro vedo, da bo erar lažje plačal 50%, občinsko doklado, dasi bo znašala na tisoče kron, kakor pa zadolžen hišnik, ki mora s svojim bornim zaslužkom preživiti kopico otrok.

Davkoplačevalci, obetajo se vam slabi časi. Še je mogoče, da se odločno uprete liberalnozapravljivemu gospodarstvu občinskega zastopa. Zahtevajte od mestnega odbora, da odneha z občinsko realko ter deluje na to, da dobi Idrija državno gimnazijo. Če pa te ni mogoče tako hitro doseči, naj pa vsaj ustanovi občinsko gimnazijo; a koj naj tudi deluje na to, da se ista prej ko prej podržavi. V ta namen naj se občinski odbor obrne do onih državnih poslancev, ki so že delovali na to, da dobi Idrija državno gimnazijo.

moledovanju so mu vender izkazali milost in ga nastavili zaradi pohabljenosti v onem oddelku tovarne, kjer so izdelovali kotle. Tukaj vsaj ni treba ves dan stati in delo tudi ni preveč naporno. Najbolj prijetno je takrat, ko je treba le še žeblice zabiti v železni obod. Dotične luknjice so napravljene že poprej, delavec zleze v kotel, drugi mu pa podajajo razbeljene žeblice, katere potakne brž s kleščami po luknjah. Nato pritiska delavec kos železa na žebelj, po katerem drug delavec zunaj nekolikokrat udari, da se zvari. Krepki udarci kladiiva po votlem kotlu napravljajo tak ropot, da bi marsikdo vse skupaj vrgel proč in šel. Delavec pa ne more iti, čeprav je izpostavljen pri tem delu marsikaki nezgodici. Včasih mu pade razbeljen žebelj za vrat — toda to je malenkost, ki ni vredna, da se mu vsled vednega hrušča kmalu pretrga ušesna mrenica in da zaradi tega oglušni. Pa tudi to ima svojo dobro stran, ker n. pr. vsaj ne sliši v kako ljubeznivih besedah priganja poslovodja k delu.

Kolišar je bil sicer prav vrl kotlarski kovač, toda to mu ni nič pomagalo, da ne bi izgubil sluha. Zdaj ga vsaj niso bolela ušesa zaradi vednega razbijanja. Ali v nogi je čutil vedno večje bolečine in le s težavo jo je skrčil, kadar je moral zlezti v kotel. Postal je nevreten in počasen, kar je tudi druge oviralo pri delu. Ko je to zapazil poslovodja, so ga brž odslovili. Tako je moral po dvajsetletnem delu zapustiti tovarno, v kateri je porabil svoje najboljše moči.

Star pregovor pravi: „Dober delavec najde vedno delo.“ In res, tudi Kolišar ga je kmalu dobil. Sprejeli so ga pri neki žagi. Tukaj je imel lažje opravilo. Treba mu je bilo le deske nakladati in jih potiskati proti žagi. Seveda se mora pri tem paziti tudi na svoje prste, kajti žaga, ki se v eni minuti premakne več ko tisočkrat, ima to lastnost, da ureže v meso ravno tako kakor v les.

Sicer je bil Kolišar vedno skrben in previden delavec. Toda nesreča ne praznuje. Usoda je hotela, da so prišli nekoč njegovi prsti pod ostrino in ko je pogledal svojo roko, mu je manjkalo treh prstov. „Vi ste osel“, ga je potolažil ravnatelj, „kje ste pa imeli oči?“ Odpustil ga pa le ni iz službe. Ko je okreval, dali so mu družega opravila, moral je namreč snažiti stroje. Ker pa je to delo jako enostavno, mu tudi niso pozabili znižati plače, tako da je bil v tem oziru ravno tam, kakor pred petindvajsetimi leti.

Nesreča ga ni pozabila, ampak ga je kmalu zopet obiskala. Nekega dne je imel opraviti pri žagi, ki je stala pri miru. Nič hudega sluteč je pometal žaganje in druge smeti. Ko bi ne bil gluhi, bi bil slišal, da je z metlo stroj sprožil in da se je začel le-ta z neznansko hitrostjo vrteti. Toda revež je že dolgo pogrešal tega čuta. Nenadoma zapazi nekaj groznega pred seboj: na tleh leži okrvavljena človeška roka in kos rokava. Prestrašen stopi v istem trenutku par korakov nazaj in ko hoče vzdigniti levo

roko — še-le zdaj začuti, da je nima. Iz rane mu bruha črna kri, to vidi še, potem se mu pa pred očmi stemni in nezavesten se zgrudi na tla.

Krasen pomladanski dan je napočil. Rosne kapljice migljajo po travi, v gozdu žvrgoli na tisoče ptičev, cvetice se pripogibajo s svojimi glavnicami po zelenih livadah, na vse to bujno, novo življenje pa pošilja gorko solnce svoje dobrodejne žarke. Vse je nekako pomlajeno. Le Kolišar nima vzroka veseliti se z naravo, veseliti se z drugimi ljudmi. Kako naj bi se radoval? Iz tovarne so ga odpustili, ker ni za nobeno rabo več in zdaj koraka s palico v zdravi roki proti mestu, da ondi poskusi svojo srečo. Hoja ga je nekoliko utrudila in zato sede na kamen ob cesti, da se malo oddahne. Na drugi strani ceste stoji pred njim prijazna vila na podnožju s smrekami gosto zarastlega hriba. Pred vilo se razprostira obširen vrt z umetnimi gredicami in stezami, z belim peskom posutimi. Sredi vrta zapazi leseno utico in v njej prejšnjega delodajalca z njegovo rodovino. V tem ga ugleda milostljiva gospa tovarnarica. „Ah nesrečni človek“, začne tarnati, „ravno zdaj se je moral pritepsti semkaj. Ves užitek mi je pokvaril. Res neznosno! Kaj tacega ne morem videti.“ — „Oho, tega človeka pa poznam“, pristavi gospod, ki ni imel tako razburljivih živcev kakor njegova milostljiva. „Delal je v moji tovarni. Ker je pa zdaj popolnoma pohabljen, ne morem ga več rabiti. S svojo neprevidnostjo bi

Politiški pregled.

Prestolonaslednik avstrijski katoliškemu časopisju in dijaštvu. Nadvojvoda Fran Ferdinand, bodoči naš vladar, je pretekle dni zopet obrnil nase občno pozornost. Katoliški časopis „Neue Warte am Inn“ v Braunau u na Gorenjem Avstrijskem je priobčil več lepih člankov o prevzetju protektorata nadvojvode nad katoliškim šolskim društvom. Fran Ferdinand je pisal katoliškemu uredniku tega časopisa pismo, v katerem se mu je zahvalil za članke polne katoliškega prepričanja in patrijotične zavesti. Pismo nadvojvode se končuje s pozivom: „Ostanite vedno, visokocenjeni gospod, tako zvest pospeševatelj v resnici dinastičnih in verskih idej.“ S tem pismom je odlikovano vse krščansko časopisje. Pa nadvojvoda je tudi pokazal, da mu je draga katoliška zavest mej dijaki. Prestolonaslednik se je zahvalil na čestitki katoliškemu dijaštvu v Inomostu ter pozval dijake naj vedno ohranijo patrijotični in verski čut katoliškega dijaštva. Slava Ferdinandu katoliškemu!

Stranke v Hrvatski. Stranka prava je pričela delati na to, da se složijo hrvatske opozicijske stranke. Načelnik sedanje koalirane opozicije dr. Š. Brezstyenski je rekel, da bode z veseljem deloval za združitev, ker smatra za svojo glavno nalogo združiti pod jedno zastavo vse rodoljube, strmeče po zjedinenju in konstitucijski slobodi Hrvatske.

Vojna v Južni Afriki. Računajo, da burska armada šteje sedaj še 24.000 mož, med katerimi je 7000 afrikanderjev. Dewet, v čegar taboru se nahaja predsednik republike, je popolnoma reorganiziral svoje čete in prične v kratkem napadati angleško armado v Oranju. Londonski list „Times“ priporoča, naj bi se vojna v južni Afriki končala prej ko mogoče, ker bi se ista sicer zavlekla do nedoglednosti.

Domače novice.

Napredna stranka v svoji nagoti. „Slov. Narod“ prinaša časniške glasove o obsodbi dr. Šusteršiča. Slovanskih listov „Narod“ ne more navajati, ker ti večinoma odločno obsojajo Tavčarja in Plantana, zato pa je šel tako daleč, da ponatiskuje, kar pišejo nemškonacijonalni in židovski listi. Našteva te le veljake: „Fremdenblatt“, „Neue Freie (!) Presse“, „Extrablatt“ in „Arbeiterzeitung“. Tu gotovo velja pravilo: ker ti listi bevskajo nad dr. Šusteršičem, je to njemu le v čast, žalostno bi bilo, ako bi ga hvalili, še bolj žalostno pa je, da se kdo najde, ki tem listom pripisuje veljavno sodbo o naših slovenskih razmerah.

mi bil skoraj nakopal sitnosti z uradi. Sicer sem mu pa dal petak, da bo lahko prišel do mesta. Tam bo že kaj dobil.“ — S tem je bila v utici vsa zadeva končana. Z nekaterimi stvarmi so ljudje res čudovito hitro gotovi.

Počasnih korakov krevsa Kolišar proti svojemu cilju. Postaral se je in zraven je še ves pohabljen. Kje bo dobil dela s svojo krivo nogo, z eno roko brez prstov, s svojo gluhostjo? Pričakoval je, da bo dobil v mestu kaj zaslužka. Toda zmotil se je. Nikjer ga ne vsprejmo, povsod ga zavračajo, češ: „Saj je zdravih ljudi dovolj na ponudbo. Čemu nam bo tak pohabljenec.“

Kaj naj počne zdaj. Ali res ni nikjer pomoči? Da, ena pomoč je še: beraška palica. Z miloščino dobrih ljudi se mora živeti. Ko potrka na vrata in ko mu odpro, stegne svojo levico, kolikor mu je je še ostalo in pokaže, da mu je tudi na desni roki nekaj prstov odtrganih. Njegova pohabljenost prosi glasneje kakor še toliko besedi. Pri revnejših ljudeh dobi po navadi kako podporico, pri bogatih pa je imel večkrat že britke izkušnje. Ko milostljiva gospa na njegovo trkanje blagovolijo pokazati svojo glavo med durmi, izvolijo jih brž zopet zaloputniti, kajpada iz samega človekoljubja, ker se boje, da bi jim strah ne škodoval in potem pravijo: „Brezvestni človek, kako me je prestrašil!“

Kako mnogo se govori in piše dandanes o človekoljubju! In če pogledamo v življenje . . . ?

Malovrh ima silno veliko posla. Nakoval je za „Narod“ že cele kupe telegramov, ki obsojajo dr. Šusteršiča. Imen si ne upa podpisovati, pač pa nekatere telegrame kuje v slabih verzih. Podobne verzje je delal pustolovec dr. Strecker, ko je zaradi raznih sleparij v Celju ričet jedel.

Kdo je na strani dr. Šusteršiča. Pretekli teden je pokazal, da je dr. Šusteršič storil popolnoma prav, da ni odložil mandata. Zaupanje svojih volilcev uživa v podvojeni meri. Število njegovih prijateljev se je ob grdi zvezi Vsenemcev in slovenskih liberalcev le pomnožilo. O tem smo že glasovali! Brzjavke zaupanja dr. Šusteršiču so naši volilni listki! Vsa naša gospodarska društva, vsa delavska organizacija, vsa politična društva in vrla županstva katoliškega slovenskega ljudstva so se z zaupnicami oglasili za dr. Šusteršiča ter obsodila slovenske sokole v volčji obleki. Ob teh zaupnicah postane tistih par „Narodovih“ brzjavk smešnih, ker „Narodove“ brzjavke nimajo nobenih podpisov društev, osebnosti ali županstev in so le mnenja par zagrizenih liberalcev iz krajev, kjer so liberalci v peti skupini propadli, kakor so dolgi in široki. Ob strani dr. Šusteršiča pa stoji tudi vse resno časopisje, katero se ne pusti diktirati svojega mnenja od židovskega denarja. Praška „Politik“ je pisala, naj bi dr. Šusteršič vprašal svoje nasprotnike, če ni vsak izmed njih v volilni borbi poskušal enakih sredstev (ali hujših?) „Politik“ vprašuje, ali je vredno od takega parlamenta, ki glasuje za takega človeka, kakor je Franko Stein, sploh iskati zadoščenja. Češki „Hlas Naroda“ konstatuje, da je dr. Tavčar pričel v državnem zboru z bratomornim slovenskim domačim bojem in pravi, da bo to veliko škodovalo Slovincem na ugledu. — Mej drugim piše „Hlas Naroda“: „Razžaljive besede dr. Tavčarjeve in Plantanove so delale Nemcem, zlasti nemškimi radikalcem, veliko radosti in zabave. Nikdar Nemci še tako goreče in navdušeno niso pritrjevali nobenemu slov. govorniku, kakor ta pot Tavčarju in Plantanu. To bi moralo pač odpreti Slovincem oči. Mislimo, da stiskani slovenski narod najmanje potrebuje tega, da bi se njegovi zastopniki na Dunaju na tuji zemlji najbesneje napadali in da bi s tem kazali svojo slabost svojim najhujšim narodnim sovražnikom. S to debato je utrpela njih stvar velik poraz, ki bo še večji, ako se nadaljuje ta bratomorni boj.“ — Glasilo Malorusov „Ruslan“ obsodi Tavčarjevo in Plantanovo početje z besedami: „Na veliko radost Vsenemcev sta se našla dva Slovence, Tavčar in Plantan, ki sta z vnemo, vredno boljše stvari, ves bratomorni boj razgrinjala pred Nemci in nista le grdo napadala le dr. Šusteršiča in njegovih tovarišev, ampak tudi škofa in duhovščino. To je bila radost na nemški strani! . . . To je zopet en dokaz več, da vsenemška stranka začenja terorizirati parlament, kakor ob svojem času jakobinci; ta terorizem bo dovedel do še hujših posledic in k temu pomagajo — Slovani!“ — Glasilo mladočeškega voditelja dr. Engla „Hlas od Blanka“ obsojajo glasovanje proti Šusteršiču in grde spletke proti njemu, češki „Katoliške Listy“ pa pravijo o značaju dr. Tavčarjevem: „Da liberalni vodja dr. Tavčar vodi telja katoliških Slovencev dr. Šusteršiča že davno sovraži in sicer smrtno sovraži, smo že prej vedeli. A da bi dr. Tavčar zašel tako daleč, da bi na ljubo poslancu Steinu, ki spada med najzagrizenejše sovražnike Slovanov in torej tudi Slovencev, vrgel se v veliko veselje Nemcev na svojega sorojaka, za kaj takega ga pa vender doslej nismo smatrali sposobnega. Dolga je še vrsta slovanskih in tudi poštenih nemških listov, ki obsoja liberalna slovenska prvaka. Tavčarjevo stranko obsoja tudi glasilo poljskega kluba „Czas“. Tudi v avstrijskem časopisju ima dr. Šusteršič večino na svoji strani. Pojmi so se ob napadu na njegovo osebo povsod zelo zbistrili, slovenski liberalci pa so se pokazali svetu v svoji polni nagoti. In sedaj Slovani pa pa tudi poštene Nemci obsojajo slovenske liberalce, ne pa dr. Šusteršiča. Dr. Tavčar je poslancem oseba, ki za svoje volilce še ni nič naredila, ki je pa v zbornico

upeljala bratomorni boj. In to sodi dr. Tavčarja, povzdiguje pa dr. Šusteršiča. Vsi pošteni, ki nočete izdajati svojega rodu, na našo stran!

„Narodove“ avtoritete. Prav zanimivo je, kako hoče „Narod“ olepšati Tavčarjev napad na dr. Šusteršiča, a kolikor bolj ga „lepša“, tem bolj razkriva, s kakimi elementi se je zvezal proti dr. Šusteršiču, dr. Tavčar v „Narodu“ ponatiskuje sodbo nekaterih listov o dr. Šusteršiču, a koliko je vredna ta sodba, kaže dejstvo, da so dotični listi priznana židovska trobila. Kaj n. pr. vrhovno židovsko glasilo „Neue Freie Presse“ pravi o dr. Šusteršiču, to ne more niti zanj, niti za nas biti merodajno. Židovski listi pač ne bodo drugače nego pohvalno pisali o Tavčarjevem komplotu a židje za nobenega poštenega Slovence ne morejo biti avtoritete.

Gospa dr. Tavčarjeva, svojemu soprogu. Pravijo, da gospa dr. Tavčarjeva ni bila nič kaj zadovoljna, ko je brala v „Slov. Narodu“, kako je njen soprog „zdelal“ dr. Šusteršiča v državnem zboru. Spomnila se je namreč, kako je nekdanj vabila k svoji mizi tiste dijake, ki so jih bile „neusmiljene“ ljubljanske nune zapodile. Vsedla se je in napisala svojemu Ivanu ta le list: „Dragi Ivan! Silno sem žalostna Tvojega govora v državni zbornici. Besede, s katerimi si hotel pokončati dr. Šusteršiča, so kakor ostre pušice ranile moje srce. Rekel si, da je dr. Šusteršič delal konkurenco kmetijski družbi in tedaj sem se spomnila tiste konkurence, ki sem jo — seveda pod Tvojim vodstvom — delala nunskemu samostanu. Jaz sem tedaj v „Slov. Narodu“ vabila pregnane dijake k sebi, kakor da jih je bilo mnogo, Ti in Tvoj prijatelj Malovrh pa sta slikala nune kot trdosrčne, neusmiljene. A „Slovenec“ nam je dokazal, da se je hrana odpovedala samo dvema dijakoma in da sta se tudi dva tako dolgo po odpovedi obdržala na hrani, da sta si lahko drugje hrano poiskala. Dokazal nam je „Slovenec“, da smo mi vse to lahko natanko vedeli in da je „Slov. Narod“ zato tako pisal, da bi nune pred svetom očrnil. O, dragi Ivan, to je bila „žlindra“, s katero smo si umazali roke midva in naš prijatelj Malovrh. Ko je „Slovenec“ pokazal svetu to čudno žlindro, smo molčali kot grob. In vse je bilo že pozabljeno. Sedaj pa prideš Ti s svojim govorom v državnem zboru. O Ivan, Ivan! Ali še nisi nikdar slišal, da se pušice včasih nazaj obrnejo in zadenejo tistega, ki jih je izstrelil? Ti kličeš: „Umazana konkurenca, umazane roke!“ — jaz pa mislim na svojo konkurenco z nunskim samostanom. In v „Slov. Narod“ brzjaviš in pišeš, da ne more biti dr. Šusteršič več voditelj klerikalne stranke, klerikalci bodo pa rekli, da moram jaz odložiti vse svoje časti! O Ivan, slabo si streljal, ker si zadel samega sebe in svojo žalostno Franjo.“

Resnična sodba o delu „Narodovcev“. Po ročali smo, da je dr. Slanc razbil osnovalni shod vinarske zadruga v Novem Mestu. Pomagali so mu pri tem — vinotržci. Dr. Slanc in tovariši so hoteli popolnoma strankarski odbor, dasi so bili v manjšini ter so „opravičevali“ svoje rogoviljenje s tem, da do nekaterih gospodov, ki so priporočeni nimajo simpatije. Dvorni svetnik g. Šuklje, ki je shodu predsedoval, je dejal, da se ne uda ni on ni drugi temu športu antipatije in simpatije, ki ni drugzega, ko liberalna politika ter je Slancemim „Narodovcem“ v obraz dejal: „Mi hočemo delo, a vam za delo ni!“ To pot se z dvornim svetnikom g. Šukljejem popolnoma strinjamo.

Iz Idrije. Idrija ima napreden obč. zastop, ki posebno pridno napreduje v delanju dolgov. Da se še bolj pokaže, kako je Idrija napredna, osnovalo se je posebno olepševalno društvo, ki je že pričelo svoje za mestno blagostanje posebno „koristno“ delovanje s tem, da spremeni nekaj močvirnega sveta vis-a-vis liberalnemu gostilničarju Grudnu v park, ki bode najbrže prav tako vedno prazen, kakor je lepo sprehajališče na „Zemlji“. Blagostanje mesta se bode s tem zelo, zelo povzdignilo!! Da pa ne bo olepševalnemu društvu zmanjkalo dela, priporočamo mu, da na društvene stroške popravi zid v Rožnih ulicah ob posestvu nekdanjega občinskega odbornika M. Štravca in na kak primeren način skrije ne-

estetični prizidek pri hiši naprednega občinskega svetovalca J. Šepetavca. Ker se pa „Jednakopravnost“ spodtika nad gnojiščem eraričnega hleva pri „črnem orlu“ ter nad mestno župno cerkvijo, katero v svoji oliki primerja s hlevom, bi pripomnili še, naj urednik, oziroma izdajatelj „Jednakopravnosti“ stopi nekoliko po Rožnih ulicah. Ne bode se mu treba daleč okrog ozirati, in ne le nos, temveč tudi oko mu bode pokazalo še kako bolj odkrito gnojišče, nego je pri „črnem orlu“. Menda tudi taka gnojišča, iz katerih liberalci gnojé za svojo salato, niso zdrava, ako so preočita. Ko bode to olupšano, bodemo lahko zopet kaj družega nasvetovali.

Ljudska posojilnica v Ljubljani pošilja ravnokar računске sklepe o svojem delovanju v preteklem letu. Iz istih posnemamo, da je imel rečeni zavod v svojem petem upravnem letu K 24,185.294,76 denarnega prometa, kar kaže na izredno živahno delovanje. Bilanca izkazuje K 20.555,12 čistega dobička, stanje vlog pa je bilo z 31. dec. 1900 K 6,166.227,86. Z veseljem opazamo, kako rapidno raste ta domači zavod, kateri zavzema kljub kratkemu obstanku prvo mesto med vsemi slovenskimi zavodi jednake vrste. Hranilne vloge se obrestujejo brez kakega odbitka po 4½ odstotka in jih vsprejema od vsakega, bodisi ud zadruge ali ne. Z ozirom na velike ugodnosti, ki jih nudi ta zavod, ga prav toplo priporočamo vsem, ki hočejo plodonosno naložiti svoje prihranke. Opozarjamo na današnji izkaz bilance na zadnji strani.

Po petdesetletnem delovanju — 400 gld. penzije. Provizor v Vižah na Koroškem, 80letni starček čast. gosp. Vincenc Pindur, rojen v slovenskem Št. Jakobu v Rožni dolini, je toliko onemogel, da je moral stopiti v pokoj. Dobil je 400 gld. penzije (100 gld. več, kakor jo dobe umirovljeni kaplani). Tako sijajno je stališče duhovnikov! Uradne sluge dobe po 20letnem službovanju povišano penzijo — duhovniki ne. Duhovniki niso v tem oziru niti jednaki državnim slugam prvega plačilnega razreda. In dobe se c. kr. uradniki, liberalni odvetniki, ki zabavljajo o „duhovniški malhi“, dasi mora duhovnik, ki dela za ljudstvo in mu v sili ob krepkih svojih močeh pomaga — na stara leta često trpeti pomanjkanje.

Tragična smrt tržaškega namestniškega svetnika viteza Friderika Schwarza. Namestništveni svetovalec vitez Friderik Schwarz je našel v tržaški okolici nenadno in prežalostno smrt dne 6. t. m. Nesreča se je dogodila tako le: Pregledati je imel s komisijo jedno parcelo in so se z grljanske postaje napotili na določeno mesto po stezi, ki vodi ob železnični progi v sv. Križ. Ker pa je steza tu pa tam v zelo slabem stanju, hodili so člani komisije včasih tudi po železnični progi med obema tiroma, kar pa je prepovedano. Nekoliko po 2. uri popoldne so dospeli do kilom. 568, ki leži med Grljanom in Brojenco. V tem času je pridrdral iz Trsta tovorni vlak, radi česar so gospodje od komisije takoj skočili s proge na stran, razun jedinega viteza Schwarza, ki je mirno nadaljeval svojo pot. Po preteku kakih dveh minut prihitel je iz nasprotne strani od Nabrežine drug tovorni vlak, katerega pa vitez Schwarz najbrže ni opazil. Drugi vlak je vrgel viteza Schwarza na tla in ga pahnil proti koncu prvega vlaka. Vlak, ki je vozil v Trst, se je na to, ko je strojevodja zapazil nesrečo, ustavil; a ko je prvi vlak, vozeč proti Nabrežini, odšel, so člani komisije zazrli z grozo, kako vitez Schwarz leži iztegnjen na tleh. Okolustoječi so ponesrečenca takoj pobrali in nesli na stran, kjer ga je jeden zaviračev obvezal. Na to so ranjenca previdno spravili na vlak in so se vsi skupaj odpeljali v Trst, kjer so čakali — že obveščeni o grozni nesreči — jeden duhovnik, nekateri višji državni uradniki in zdravnik dr. Lutrari. Prenesli so ga na to z nosilnico v bolnišnico, kjer so konstatirali, da ima desno nogo zdrobljeno, ključnico zlomljeno in hrbtnico ranjeno. Odrezali so mu desno nogo, a ob 7. uri zvečer je zdihnil svojo dušo. Vitez Schwarz je dolgo časa služboval tudi na Kranjskem.

Stoletna pratika. „Kat. tiskovno društvo“ pripravlja novo izdajo „Stoletne pratike“ za dvajseto stoletje.

Promocija. Bivši kaplan v Podsredi gosp. Josip Hohnjec je bil promoviran včeraj na dunajskem vseučilišču doktorjem bogoslovja. Po roča se, da pride za nemškega pridigarja v Celje.

To so junaki! Iz občine Radislavec pri Ljutomeru je prišlo letos na nabor 10 mladeničev V vojake so jih potrdili — 9. To vam je čisto drugačno pleme, kakor pa n. pr. v Celju, kjer so našli med vsemi samo enega za vojaštvo sposobnega. Kdo plača več krvnega davka, a kdo hoče imeti prvo besedo?

Zversko dejanje. V Rošpahu pri Mariboru je zastupila Neža Košir 80letnega Antona Pihleriča, kateremu je gospodinjala. Tudi oporoko je ponaredil njen ljubimec, vsled katere bi bila malopridna ženska še glavni dedič. Dne 17. aprila so Pihleriča pokopali, a dne 29. zopet izkopali.

Ljudsko prenočišče v Trstu. Glavno ravnateljstvo za javno dobrotvornost namerava ustanoviti v Trstu zdravo in ceno prenočišče za manj premožne, s čemer se hoče zabraniti izkoriščanje revnih ljudi od onih, ki oddajajo privatna prenočišča. Snujoči se zavod bo imel nad 300 postelj

Porotno zasedanje v Ljubljani se prične dne 10. junija t. l.

Največji cirkus sveta v Ljubljani. Največji cirkus sveta Barnum et Bailey bode priredil v Ljubljani dve predstavi dne 30. maja in sicer prvo predstavo ob 2. uri popoldne, drugo pa ob 7. uri zvečer. V Ljubljani bode samo jeden dan. Pripeljal se bode v Ljubljano s štirimi vlaki v 67 po 20 m dolgih nalašč za njegove namene konstruiranih vozovih. Izložba njegova bo razstavljena v 12 šotorih, v katerih bo prostora za 12.000 ljudij. Seboj ima velikansko menažerijo in tri čete slonov, 1000 oseb in 400 raznovrstnih konj. Cirkus obstoji iz treh maneg, dveh velikih odrov in ogromnega kroga za dirke. Na vseh teh prostorih na stotine ljudij in živalij nakrat igra, povrh pa se tudi v zraku vrše vratolomne vaje najodličnejših akrobatov. 70 konj nastopa ob istem času. Gledalec z jednegz sedeža vse to lahko pregleda. Abnormalitete, katere cirkus vodi seboj, vzbujajo največjo pozornost, posebno zraščena kitajska dvojčka, mož s pasjim obrazom, mož, iz katerega prsij se kaže drugo telo, razni pritlikavci, deklica, ki ima namestu las mah, gospa z brado, človek, na katerega glavi se lahko kamenje razbija, brzi računar, najdebelejši človek, človek brez nog itd. Cirkus ima svojo elektriko in vodi za to potrebne stroje seboj. Iz Ljubljane pojde Barnum et Bailey v Maribor, kjer priredi predstavo 31. maja. S čudovito uprav ameriansko hitrostjo je njegovo osebje pri delu, da v jednom dnevu pride iz jednega kraja v drugi kraj, postavi ogromne šotore, pripelje vozove na določeni prostor, predstavlja in po predstavi zopet vse v par urah pospravi in takoj odide. Vstopnina bode po 1 K 20 v., 2 K 50 v., 4 K, 5 K, 6 K. Z jedno vstopnico se bode lahko ogledalo vse stvari, katere ima Barnum et Bailey.

Novo bančno poslopje v Ljubljani. Avstro-ogerska banka je kupila od fotografa Landana velik del bivšega Koslerjevega vrta v Knafovih ulicah nasproti stare pošte. Avstro-ogerska banka zgradi ondi poslopje za svojo tukajšnjo filijalko.

Sv. birma v vrhniški dekaniji je bila včeraj 10. maja v Polhovem Gradcu, danes v soboto 11. maja je Podlipo, jutri v nedeljo 12. maja bo na Vrhniku, v petek 17. maja v Preserju, v soboto 18. maja v Rakitni, v nedeljo 19. maja v Borovnici, v ponedeljek 20. maja v Hotedršici, v torek 21. maja v Logatcu, v sredo 23. maja v Rovtah, v petek 24. maja v Št. Joštu, v soboto 25. maja v Bevkah.

Katoliško izobraževalno društvo sv. Jožefa v Trziču je priredilo 5. maja v prostorih g. Henrika Dobrin (na Skali) veselico s sledečim vspreedom: I. Petje. II. Vedeževalka (gluma v enem dejanju) in III. Kmet Herod ali: Gorje mu, kdor pride dijakom v roke! (Burka s petjem v dveh dejanjih) Najprvo so zapeli društveni pevci pod spretnim vodstvom gosp. pevovodjo Fr. Slabeta vrlo dobro 3. pesmi: „Lovčevo slovo“, „Po-

mlad in ljubezen“ in „Na planine“. Za tem se je predstavljala „Vedeževalka“. Tu nam je najbolj ugajal slikar Božidar kot vedeževalka in kmet Andrej. Mnogo smeha je napravil slikarjev pomagač Jaka s vojim zamorskim obrazom. — Še bolj nego prva igra, prijala je nam druga „Kmet Herod“. Heroda je res mojsterski predstavljajal društvenik Fr. Vidic. A tudi druge osebe, zlasti stari oče Matijče in pa dijaki so prav ugodno rešili svojo nalogo. — Živahna pohvala zbranega občinstva, kojega se je nabrala polna soba, je odlikovalo igralce. — Mi napredujemo in ravno to boli naše liberalno društvo.

Ljubljana — Višnja Gora. „Kak je razloček mej Ljubljano in Višnjo Goro?“ — B. „V Višnji Gori imajo prikljenjenega povža, v Ljubljani pa — most.“

Vipavska železnica se bo gradila po tistem načrtu, ki je bil sprejet in potrjen pri zadnjem političnem obhodu.

Drobne novice. Novo katoliško politično društvo se snuje v Trnovem na Notranjskem. — V Brezovici pri Trstu so blagoslovili novo zastavo Čitalnice. Na jedni strani ima zastava sv. Jožefa, na drugi pa sv. Cirila in Metoda. — Zidarska dela pri vipavski železnici sta prevzela brata Mozetič. Delo bodeta zgotovila do konca meseca marca leta 1902. — Trboveljska premogarska družba je imela v preteklem letu dobička 2,116.704 K — Pri občinskih volitvah v Jolietu v Ameriki so Slovenci prodrli s svojim kandidatom g. Mihaelom Kralom. Gosp. Mihael Kral je bil rojen leta 1863. v vasi Brdarice, okraj Črnomelj na Kranjskem. — Sestanek hrvatskih in slovenskih abiturijentov se bo letos vršil na Reki.

Razne stvari

Taki so „farji“. Na Nemškem se je v tovarni v Griesheimu prigodila velika eksplozija. Strašan požar je zadivjal in za prvo eksplozijo, so sledile druge. Pod razvalinami je zagreblo mnogo delavcev, mnogo jih je ranilo. Ljudje so prestrašeni bežali od nevarnega kraja, samo jeden se mu je bližal — kapelan bližnje župnije z zadnjo sv. popotnico. „Nazaj“, klicali so ljudje kapelanu, a kapelan je nevstrašeno odgovarjal: „Dolžnost me kliče!“ in hitel tja, od koder se je slišal stok smrtnoranjnih delavcev. Junaškega kapelana je čuvala božja roka. Podelil je ranjencem tolažbo, a prišel je iz velike nevarnosti nepoškodovan.

Cesarska rodbina se ne sramuje katoliškega prepričanja. Za nadvojvodo Franom Ferdinandom je cesarjeva hči nadvojvodinja Marija Valerija, ki je našemu cesarju najbolj pri srcu, pokazala se kot vneto katoličanko. Danes teden je bila nadvojvodinja Marija Valerija kumica pri slovesnem blagoslavljanju zastave marijanske kongregacije v Budimpešti. Zopet lep vzgled nevstrašenosti članov naše cesarske hiše, kadar je treba pokazati katoliško prepričanje!

Razpor med odvetniki in vlado se je pojavil v zadnjem času vsled novega tarifa, katerega je menila vlada predložiti v zbornici; sedaj pa je umaknila iz strahu pred odvetniki svoj predlog. Odvetniki dunajskih in drugih advokatskih zbornic so snovali že velik protest zoper novi tarif.

Nov deželni poslanec za Gornji Štajer. Za okraj Irdning je izvoljen deželnim poslancem „bauernbundler“ Lev Oberascher.

Nadebudna mladina. V Riedu je osmošolec Herman Lindenthal pljunil pri velikonočnih duhovnih vajah sveto hostijo iz svojih ust. Njegov prijatelj Lausansky je tudi storil slično dejanje. Tudi na litanije sta odgovarjala s psovkami na Boga in svetnike. Lindenthal je bil obsojen na šest mesecev in Lausansky na osem mesecev ječe, ob jednom sta oba izključena iz vseh avstrijskih šol.

Konji za Angleže. Tekom tekočega tedna bode s parnikom „Raphael“ zopet poslanih v Južno Afriko 800 konj. To je že 23. pošiljatev.

Trojni umor in samomor. V Mariendorfu pri Berlinu je ustrelil 6. t. m. popoldne prodajalec smodk Bobbe svojo gospodinjo, svoja lastna dva otroka in nevarno ranil moža gospodinje.

Ko so ga hoteli prijati, ustrelil je še sam sebe in obležal na mestu mrtev.

Davki, plačani 1. 1900. Čisti prinos direktnih davkov znašal je lanskega leta 277,720.245 kron; indirektnih pa 636,407.333 kron. Direktnih davkov je prejela država za 6,489.773 kron, indirektnih pa za 33,206.655 več od 1. 1899.

Za spovedno molčečnost v — smrt. Meseca julija 1. 1894 bil je obsojen duhovnik v Lavalu na Francoskem Bruneau k smrti, ker se mu je podtikalo, da je umoril duhovnika Fricota. Zatrjeval je svojo nedolžnost zaman. Sedaj poročajo francoski listi, da je v Nantesu umrla bivša služabnica duhovnika Fricota. Le-ta je na smrtni postelji izjavila, da je s pomočjo neke druge osebe umorila Fricota. Njeno prvo delo po umoru je bilo, da je šla k duhovniku Bruneau-u in se mu spovedala svojega strašnega dejanja. S tem je Bruneau s spovedno molčečnostjo zavezala, potem pa spretno proti njemu nagromadila toliko obtežilnih dokazov, da je duhovnika Bruneau sodišče obsodilo v smrt. Bruneau je res moral umreti na šafotu, ne da bi z besedico izdal spovedno molčečnost. Umevno je, da vzbuja to odkritje povsod velikansko senzacijo. Tak je katoliški duhovnik!

Ženske na Japonskem. Na Japonskem dobe ženske vseučilišče. Tam pa je že več trgovskih šol za deklice. Zato so dekleta že po vseh možnih pisarnah. Neka večja železniška družba je razglasila, da hoče svoje pisarne napolniti le z uradnicami. Pri pošti, brzobjavi in telefonu so že povsod nameščene ženske. Cesarica je jako vneta pokroviteljica ženskega gibanja. Njej se je tudi zahvaliti, da smejo na gledaliških odrih nastopati ženske; poprej so morali igrati moški tudi ženske vloge.

Državni zbor.

Dunaj, dne 7. maja 1901.

Mirno in skoraj dostojno se je vršila danes razprava o izjavi prestolonaslednika nadvojvoda Frana Ferdinanda o prestopu v zakonski stan. Poslušalcev je bilo vse polno po galerijah, ki so pričakovali burni razgovor o tej zadevi. Motili so se vsi, edini ministerski predsednik dr. pl. Körber se ni zmotil, kajti vkrotil je pred zborovanjem vse nevarne elemente in med te je šteti nemške radikalce, vročekrvne Čehce, socialne demokrate in če hočemo doslednji biti, tudi kranjske liberalce. Smešen je bil Mladoček Kramač, kojemu je, kakor je pri znani Šusteršičevi zadevi pokazal, liberalizem vse, slovanska solidarnost pa le senca. Ta poslanec je govoril o veri in verski šoli, kakor pravi klerikalec in o dinastijskih čutih, kakor najzagriženejši birokrat in vender ga niso ustavili nemški radikalci. Kako to, bo vprašal bralec? Govori se v zborniških krogih, da mu prizanašajo, ker jim je pomagal pri delu proti dr. Šusteršiču! — Pregovor pravi, da se lepi ljudje navadno najdejo! — Slovenski liberalci so pa molčali, če tudi je dr. Tavčar svoj čas glasoval za nujnost razprave in glasovali so mirno za odsekov predlog. Dr. Tavčar je prej obljuboval, da bo ob tej priliki pojasnil, zakaj je z Wolfom glasoval o protektoratu nadvojvode Frana Ferdinanda nad katoliškim šolskim društvom in da bo pojasnil, da je storil to le za to, ker je hotel postaviti se proti antidinastičnemu početju Wolfovcev in govoriti o kranjskem klerikalizmu. Sedaj je Tavčar molčal in svojega glasovanja ni pojasnil. Svoje obljubo je Tavčar pojedel! Ne mara pač motiti svojega prijaznega razmerja s protiaavstrijskim Wolfom!

Po prebranju raznih interpelacij je poročal Poljak dr. pl. Starzinski o izjavi prestolonaslednika in je priporočal, da naj zbornica to izjavo z dostojno hvaležnostjo in udanostjo na znanje vzame, izjava sama pa naj se shrani v zborničnem arhivu. Grof Palffy načelnik čeških veleposestnikov, izjavi v imenu svojih somišljenikov, da ta zadeva ne spada pred državno zbornico, marveč v deželni zbor in zaradi tega njegovi pristaši ne bodo glasovali za predlog. Sicer pa čestita njegov klub novoročenima najudaneju.

Dalmatinec Biankini pripoveduje, da on ne prizna državni zbornici pravice, da bi o tej zadevi razpravljala, kajti Hrvatje stoje na hrvaškem državnem pravu in zaradi tega bi se moralo v hrvaškem deželnem zboru o tej izjavi razpravljati. Govornik odobrava, da je prevzel prestolonaslednik pokroviteljstvo nad katoliškim šolskim društvom in tako pokazal, da naj ostane šola v verskih rokah, kajti nova struja, ki kliče: „Proč od Rima“, ima za tem vsklikom pripravljenega družega, ki se glasi: „Proč od Avstrije“.

Nemški radikalec Bareuther vidi, da izraža odsekov predlog preveč ponižnosti bizantizma, soglašala pa sicer z odsekovim predlogom. S tem je tu govornik Wolfove bande pokazal, da so se njegovi somišljeniki vdali, oziroma, da jih je vlada pridobila.

Ministerski predsednik dr. pl. Körber pouči zbornico, da prestolonaslednikova izjava ne da vladi razloga za kaki državno-pravni korak. Zakon v cesarski hiši je podvržen hišnim postavam in vlada vzame to dejstvo le na znanje.

Nemški naprednjak dr. Gross je dejal, da je škoda časa, ako bi se o tem kaj več govorilo, kakor da se vzame zakon na znanje.

Nato sta govorila še izvoljena glavna govornika, šestdeset vpisanih govornikov je pa le poslušalo.

Nemški poslanec Löcker povdarja, da bo glasoval proti izjavi, ker je bil prestolonaslednik nekako prisiljen, da zapiše tako izjavo, kajti ni mu družega kazalo, kakor izjavo podpisati ali se pa nasledništvu za cesarja odpovedati. S to izjavo je pa kaznovana soproga in so kaznovani nasledniki. Ta izjava torej etično ni opravičena.

Mladoček Kramač najprvo povdarja, da Čehi ne priznajo zbornici pravice o prestolonaslednika izjavi, srdito govori o novem gibanju proti katoliški veri, poje slavo prestolonasledniku, da je ožigosal to strujo kot nevarno Avstriji in je poln hvale o junaškem nastopu nadvojvoda Frana Ferdinanda. Konečno je govoril še poročevalec, kojemu so nagajali Wolfovci in zbornica je sprejela odsekov predlog skoraj jednoglasno, ko so se Čehi in Dalmatinci odstranili. Novi zavezniki nemški radikalci in kranjski liberalci so si pokazali resnico izreka: Veliko vpitja pa nič zrna!

Dunaj, dne 9. maja 1901.

Danes se vrši seja tako mirno, da bi človek, ki ne pozna razmer, mislil in sanjal o srečnem, mirnem delovanju v tej zbornici. Rekel bi človek, da je danes prva seja, ne da bi se slišalo kričanja, zabavljanja in psovanja.

Začetkom seje so odgovarjali ministri na razne interpelacije in potem je prestopila zbornica na dnevni red, to je na razpravo o žgajnarskem zakonu v drugem branji. Vsi govori so bolj lokalnega pomena, vsaki govori le o svoji kronovini in dokazuje, kako bo oškodovana po vladni razdelitvi dohodka od žgajnih pijač.

Lah Tambossi se zanima za to, da se ne razdeli dotična svota po tem, koliko da se žgane pijače v dotični deželi porabi, marveč po številu prebivalcev. Ta misel je za Tirolce čisto naravna, ker se v njih deželi le malo žganja porabi.

Dr. Ivčević, Dalmatinec, popisuje slabo gospodarsko stanje Dalmacije, toži, da ta kronovina ne dobiva od osrednje vlade zadostne podpore in se tudi ne strinja z vladnim pred-

logom oziroma ključem t. j. da bi se razdelili dohodki po tem, koliko da se v deželi žganja porabi, marveč zahteva, da naj se razdeli po množini prebivalcev. Sicer pa govornik izraža, da bo glasoval tudi za vladni predlog, ako se njegovi želji ne ugodi.

Šupuk, tudi Dalmatinec, je pa bolj oestro podkovan in izjavi, da ne bo glasoval na noben način za vladni predlog. Govornik pripoveduje, da je dalmatinski deželni zbor zaradi tega odklonil vladni predlog o žganji, ker vlada ni uvaževala željo glede zgradbe železnic. Dokler ne bo vlada dala Dalmaciji zahtevanih železnic, toliko časa tudi govornik ne bo glasoval za vladni predlog.

V zbornici se je čudom zapazilo, da sta govorila dva člana dalmatinske delegacije, a še bolj čudno je to, da sta imela govornika različna stališča!

Na dalje so govorili Poljak dr. Byk, Völkl in Hybeš.

Predsednik je potem prekinil sejo in dal domobranskemu ministru pl. Welsersheimb-u besedo, da pove zakaj in kako se je usmrtil vojak Žilak. Minister je opravičeval postopanje vojaških oblasti in češki socialist Klofač je zahteval, da se otvori razgovor o tej izjavi. Zbornica je odklonila ta predlog.

Dunaj, dne 10. maja 1901.

Zbornica kaže tako mirno lice, kakor da bi še nikoli ne bila vidila razburkanih valov političkega boja in strankarskih strastij. Toda to lice je le krinka, za katero se baranta za investicije in za vodne ceste. Ministerski predsednik ima nalogo, da zjednači zahteve juga in pa severa. Znano je, da je Čehce silno v oči bodel vladni predlog o drugi železniški zvezi s Trstom in s prvim dnevom se je vnelo na oni strani nasprotstvo proti novi železnici. To nasprotstvo je rodilo misel, da mora vlada graditi na severu vodne kanale in uravnati druge vode in to zajedno s zgradbo druge železniške zveze s Trstom. Rešitev tega vprašanja zanima zdaj v veliko večji meri zborniške kroge, kakor razprava o obdačenji žganja. Sliši se, da se tudi to vprašanje ugodno reši, a nejasno je, kje da bo dobila vlada potrebnih ogromnih vsot denarja in kje bodo dobile severne kronovine vode za nove kanale, in glede na to se po zbornici razširja smešnica, da bo severna državna železnica prav dobro izhajala, kajti dovaževala bo vodo za kanale.

Začetkom seje je poslanec dr. Ploj rado vedno vprašal, je-li misli predsednik razpravo o vinski klavzuli odložiti, in predsednik ga je počil, da nima nikakega povoda dnevni red spremeniti, in da tudi ni storil koraka, ki bi tako misel opravičeval.

Na to nadaljuje zbornica razpravo o obdačenji žganja po drugem branji. Glavni govornik Rusin dr. Kos razlaga, da je vlada darilo dala premožnejšim slojem s zakonom o rentnem davku in neusmiljeno napada poljske žlahčiče. Govornik porabi priliko, da se znesse nad Poljake, ki zatirajo rutenski živelj v Galiciji, dokazuje, kako škodljivo je žganje in izrazi, da ne bo glasoval za zakon.

Grof Deym pa zagovarja zakon in zahteva, da naj se dajo olajšave malemu posestniku, ki kuha domač pridelek za domačo rabo.

S tem je glavna razprava končana in podrobna razprava se prične in konča.

Listnica uredništva. Zagorje: Prihodnjič!

 Prevzel sem

gostilno v „Katoliškem domu“

in bodem točil pristna dolenska, vipavska, istrska in štajerska vina, ter desertna vina v buteljkah, po nizkih cenah.

Slavnemu občinstvu se priporočam za obilen obisk.

Josip Cotič.

Računski sklep za peto upravno leto 1900.

Ljudska posojilnica,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani.

Denarni promet za leto 1900.

Prejemki			Izdatki		
	Kron	vin.		Kron	vin.
Račun glavnih deležev: Vplačila	600	—	Račun glavnih deležev: Vrnjeni deleži	400	—
» opravičnih deležev: Vplačila	800	—	» opravičnih deležev: Vrnjeni deleži	44	—
» hranilnih vlog: Vloge	3,274.519	92	» hranilnih vlog: Vzdignene hranilne vloge	2,765.002	77
» tekoči A: Vloge in vzdigneni naložen denar	6,150.028	49	» tekoči A: Vzdignene vloge in naložen denar pri raznih zavodih	6,664.810	04
» tekoči B: Vloge	929.130	22	» tekoči B: Vzdignene vloge	120.828	46
» posojil: Vrnena posojila	394.258	85	» posojil: Izplačana posojila	1,085.699	08
» tekočih posojil: Vrnena posojila	309.138	55	» tekočih posojil: Izplačana posojila v tekočem računu	724.814	98
» efektov: Prodani efekti	202.781	—	» efektov: Nakupljeni efekti	5.000	—
» menic: Plačila	498.597	69	» menic: Eskomptovane menice	573.125	49
» nepremičnin: Sprejemki	43.037	53	» nepremičnin: Plačila in investicijski stroški	49.635	97
» pro diversi: Razni sprejemki	9.269	14	» pro diversi: Razna izplačila	20.165	62
» Pristopnine: Vplačila	200	—	» pristopnine: Vrnena pristopnina	1	—
» posojilnih obresti: Plačila	130.041	12	» obresti hranilnih vlog: Izplačane obresti	42.012	43
» obresti tekočih posojil: Plačila	83.149	97	» posojilnih obresti: Vrnene obresti	725	60
» tekočih obresti A: Prejete obresti od naloženega denarja	37.759	31	» obresti tekočih posojil: Vrnene obresti	1.879	80
» efektnih obresti: Prejete obresti	17.437	25	» tekočih obresti A: Izplačane obresti	3	14
» zamudnih obresti: Prejete zamudne obresti	1.337	91	» meničnih obresti: Povrnene obresti	550	60
» meničnih obresti: Prejete obresti	9.571	—	» inventarja: Nakup inventarja	256	20
» dividend: Povrnena dividenda	2	50	» davkov in pristojbin: Plačani davki in pristojbine	3.590	31
» upravnega prispevka: Prejemki	6.378	76	» dividend: Izplačana dividenda	220	—
Gotovina v blagajni začetkom leta 1900	27.109	62	» upravnih stroškov: Izdatki	28.495	06
			Gotovina v blagajni koncem leta 1900	37.883	28
	12,125.143	83		12,125.143	83

Denarni promet:

Sprejemki	K 12,098.034.21
Izdatki	» 12,087.260.55
	K 24,185.294.76

Račun zgube in dobička.

Debet				Kredit			
	Kron	vin.		Kron	vin.	Kron	vin.
Račun tekočih obresti A: izplačanih	3	14	Račun posojilnih obresti			138.578	96
» kapitalizovanih	1.077	25	» obresti tekočih posojil			80.452	06
» obresti hranilnih vlog: izplačanih	42.012	43	» tekočih obresti: prejetih	37.759	31		
» kapitalizovanih	196.308	08	» kapitalizovanih	16.651	98	54.411	29
» tekočih obresti B: kapitalizovanih			» meničnih obresti			8.234	24
» efektov: kurzna razlika			» efektnih obresti			11.296	28
» inventarja: 10% odpisa			» zamudnih obresti			1.337	91
» davkov in pristojbin			» upravnega prispevka			6.378	76
» upravnih stroškov			» pristopnine			199	—
» bilance: čisti dobiček			» nepremičnin			26	91
						300.915	36
						300.915	36

Račun bilance z dne 31. decembra 1900.

Debet				Kredit			
	Kron	vin.		Kron	vin.	Kron	vin.
Račun posojila: na vknjižbo	1,920.020	19	Račun glavnih deležev			4.200	—
» na poroštvo in zastavo	805.014	03	» opravičnih deležev			4.396	—
» tekočih posojil			» hranilnih vlog: stanje	K 5,152.060.95			
» tekoči A: naložen denar, stanje	1,090.985	86	» kapitalizovane obresti	196.308.08	5,348.369	03	
» kapitalizovane obresti	16.651	98	» tekoči A: stanje	K 3.288.57			
» menic			» kapitalizovane obresti	1.077.25	4.365	82	
» efektov			» tekoči B: stanje	K 808.301.76			
» nepremičnin			» kapitalizovane obresti	5.181.25	813.483	01	6,166.217
» pro diversi			» posojilnih obresti: predplačane obresti od posojil			7.298	58
» inventarja			» na vknjižbo				
» posojilnih obresti: zaostale obresti od posojil na	18.358	08	» predplačane obresti od posojil proti poroštvo			4.112	76
» vknjižbo			» in zastavo				
» zaostale obresti od posojil proti poroštvo in	4.948	98	» obresti tekočih posojil			2.501	67
» zastavo			» meničnih obresti			1.406	08
» obresti tekočih posojil			» dividend			42	50
» efektnih obresti			» rezervnega zaklada	3.502.00 ^{1/2}			
» blagajne			» razpoložnega zaklada	13.720.10 ^{1/4}			
			» posebne rezerve za zgube	13.664.04 ^{1/4}		30.886	15
			» zgube in dobička			20.555	12
	6,241.616	72				6,241.616	72

V Ljubljani, dne 29. aprila 1901.

Za načelstvo:

Dr. Ivan Šusteršič, l. r., načelnik.

Josip Šiška l. r. Anton Belec l. r. Josip Jarc l. r. Francišek Leskovic l. r. Dr. Andrej Karlin l. r. Karol Kauschegg l. r.
Matija Kolar l. r. Ivan Kregar l. r. Dr. Viljem Schweitzer l. r. Gregor Šlibar l. r. Dr. Aleš Ušeničnik l. r.

Za nadzorstvo:

Alfonz Levičnik l. r. Dr. Josip Debevec l. r. Ivan Dogan l. r. Karol Pollak l. r. Alojzij Stroj l. r.

Letna poročila se dobé, dokler jih je še kaj v zalogi, v posojilničnih prostorih na Kongresnem trgu št. 2 brezplačno.